

Anmärkingar
rörande

ÅKERNS TRÅDNING,

Med

*Philosophiska Facultetens Bifall vid Kongl.
Acad. i Åbo,*

Under

*Oeconomiz Profesf. och Ledamoten af Kongl. Sv. Vet. Acad., och
Kongl. Patriot. Sällskapet i Stockholm, samt Kejs. Acad.,
Nat. Curio.,*

Philosophiæ och Medicinæ Doctoren

Herr CARL NICLAS HELLENII

INSEENDE

För Lagerkransen

Utgifne til allmän granskning

af

JOHANNES JONÆ LAGUS

G. O. T. Österbottninge.

Uti Åbo Academies Mathemat. Lärosal den 14 Martii 1798.

På vanlig tid för midd.

ÅBO,

Tryckte i FRÉNCKELLSKA Tryckeriet.

PROSTEN och KYRKOHERDEN

öfver

Laihela och Jurva Församlingar

Högärevärdige och Hög lärde

Herr JONAS LAGUS

och

Fru MAGDALENA LAGUS

Född PERNERUS.

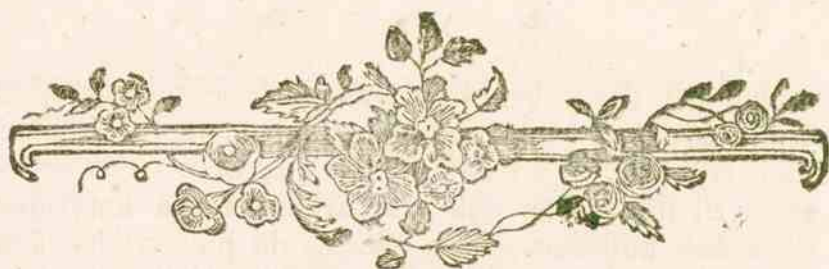
Mine Huldaste Föräldrar!

För den ömhet och de otaliga välgärningar, som J, Mine Huldaste Föräldrar, ifrån mina spädaite år bevisat mig, har jag ansett min skyldighet vara at vid detta tillfälle offentligen ådagalägga min barnliga tackfälskhet; lika lifvad af kärlek och vördnad, skall jag til högden upfända ouphörliga önsknningar för Eder välgång, under det jag framhårdar at med barnlig vördnad vara

Mine Huldaste Föräldrar

Eder

Ödmjuk-lydigste Son
JOHAN LAGUS.

Anmärkningar

rörande

ÅKERNS TRÄDNING.

Medium temperamentum maxime sequamur in arandis agris, ut neque succo careant nec abundant uligine,

COLUMELLA.

Om en åker någonsin skall blifva bärande samt med sin afkastning uppfylla Landtmannens hopp och önskan, så är ostridigt, at den bör förses med tilräckeligt förråd af närande ämnen för sådes arterne, och därjämte uparbetas til så mycken luckerhet, at den vålgörande naturen obehindrad får befordra så väl deras grodd, som tiltagande växt och framtida fruktbarhet. Angelägenheten af jordens upbrytning til vinnande af en sådan des luckerhet insåg man ock så tidigt, at ifrån den tid människor först begynte sköta och odla växter, den samma med all möjelig omhugsan blifvit påtänkt. Spadan var förmodeligen af de äldsta redskap, som människoflägtet hertil brukat och det med så utmärkt förman, at den i vissa fall ännu äger företräde för

A

an-

andra till detta behof uptänkta verktyg. (a) Men sedan åkrarne blefvo mera utvidgade fanns arbetet med Spadan, ej allenast senfärdigt, utan ock i ande-
 ende til folkbriften och arbetarenes ringa antal för dyrt och kostsam. Man vidtog då plogen, hvilken efter olika åkrars olika och särskilda behof vederböriligen inrättad, ganska mycket åtminstone lättar arbetet och lägger grund til all den framgång vårt öfriga arbete med åkrens beredande möjligen kan vinna. Dock få vi ej ensamt tillskrifva plogen vid jordens upbrytning all den oart, med hvilken, under des ytterligare beredande, den sedermera blifver för Landtmannen oftast i högsta måtto besvärlig. Ty stundom finnes efter plöjningen åkern, öfver all förmodan lätt til sit bruk, då en annan gång åter, ehuru ej minsta skilnad i arbets sättet kan förebaras, så svårt, at med alt bemödande, och hjelp af alla möjliga åkerbruks redskap föga eller intet vid den kan uträttas. Des utseende liknar et stenröse och fölghen häraf blifver en säker misfväxt. Efterfrågar man orsaken til denna olikhet, och hvad egentligen vållar en sådan olycka, så svaras allmänt och det med all sanniug, at trädet ej blifvit i råttan tid och under en lämpelig våderlek förrättat. Den åter kan så litet rättas efter våra behof och vår önskan, som vårt arbete vinna framgång, då naturen hindrar och likasom tyckes sätta sig emot det sam-

famma. Här af uppkommer då naturligen den frågan: om detta vid vårt åkerbruk så högst viktiga arbetet, som trådandet i själfva verket utgör, efter naturens föreskrift är inskränkt endast at förrättas på och inom den korrta tid, hvilken vi efter vår uträkning därtill vanligen bestämme, helst möjligen infallande oväder då ofstridigt bereda oss det svåraste öde? Förmodligen torde vi vid närmare undersökning öfvertygas, at denna tidpunkt af naturen ingalunda är så oryggeligen faststald som af vår egen i detta mål oss gjorde och kan hånda mindre grundade föreställning. Att hvad naturen tyckes föreskrifva oss, i anseende til jordens upbrytning, är at den skall företagas å den tid, vi finne den samma beqvämligast och lättast kunna förrättas, utan inskränkning hvarken af årstider, månskiften med mera, hvilkas noggranna urval oftast låtta et onödigt tvång för okunnigheten och gemenligen vålla des otidiga klagan.

I hvad mån åkern åfven om hösten med åsyftad fördel kan kóras, har jag til följe här af, så väl efter den anvisning, naturens vanlige verkningar, som ock någras i denna våg anställda försök lämna, förefatt mig at å följande blad närmare undersöka; då jag gör mig så mycket sårare hopp om benäget omdöme öfver detta mitt företagande, som härigenom andre och mera skickelige åtminstone kunna erindras at fullkomligare öfvervåga samt utreda et ämne, hvilket vid vårt åkerbruk, torde hånda, med

tiden blefve af större vigt och nytta, än vi för det närvarande möjligen ännu kunna fatta eller föreställa oss.

§. 1.

Til at vinna erforderligt ljus i förevarande ämne blifver det oss nödigt, at först känna hvad man egentligen vid åkerns körning påsyftar, och hvad med den samma möjligen kan uträttas. Fäste vi härvid någorlunda upmärksamhet, torde vi lätteligen finna, at föremålen vid all åkerkörning, beqvämligast efter det begrep man i allmänhet gör sig dårom, kan innefattas inom följande punkter, nämligen. 1:o at til nödigt djup uplösa den sammänpackade jorden, samt at få den sönderdelad och fin arbetad, på det växternas späda rötter utan svårighet måtte kunna framtränga sig uti den samma, och den välgörande luften medelst obehindrad och fri tilgång ej allenast bereda utan ock meddela dem en fund och tillräcklig föda til växtens utveckling, framtida tilväxt och trefnad. 2:o At på möjligaste sätt förstöra ogräs, mask, bottenfyra, med hvad mera, som man vet, under sjelfva växten skada våra sådes arter, och hvartil erfarenheten lärt oss plogen vara af de bästa och lämpligaste verktyg, då hon updrager och sönderrifver ogräSENS rötter, blandar dem med mulden til en snarare förrutnelse och sedermera tjenlig gödning för åkern: blåttar maskars och insecters gömmen, updrifver dem til ytan at blottställas för luften och

och til rof för foglar samt andre deras fiender: öppnar jorden til en friare utdunstning af bottenfyran och annan i henne innesluten skadelig luft.

Sedan vi nu känne dessa föremålen vid åkerns körning, kan det ej blifva oss svårt at utröna hvilken årstid til detta arbetet såkraft kan och bör beståmmas, då den otvifvelaktigt vinner företrädet, som måst gynnar desamma. Vanligen förrättas hos oss åkerns upbrytning efter en sådes växt följande våren, sedan kålen uptinat och jorden i den mån up-torkat, at hon, som man säger, bår dragterna och ej klibbar sig vid körredskapet. Wid omdömet huruvida vårt val af denna årstid härtil kan vara det bästa, torde mig tillåtas at göra följande anmärkningar. En jord, som låter sammanpacka sig til större tåthet och seghet, måste nödvändigt i den mån, den packande kraften i längre tid får öfva sin verkan, ock blifva tätare samt segare och svårare vid alt arbete med densamma. Vele vi nu antaga at vår åkerjord är af en dylik beskaffenhet, och at hon först följande våren upköres, så är ostridigt at henne blifvit lämnad den längsta tid at sammanpackas, som möjligen någon åkerjord kan gifvas, och då den vanliga sammanpackande kraften, som jorden af sin jämna yta erfar, under det den ligger orörd, i betydlig mån ökas af regnet om hösten, snö och is öfver vintern, så måtte en sådan jord om våren vid det den köres, snart sagt, röja all den tåthet och seghet, hon

någonfin kan vinna, och följakteligen äfven göra arbetet uppå sig til det svåraste. År våren rågnig och våt, så går vål plogen lättare i jorden; men packningen öfver vintern har gjort at de upbragte skifvorna hänga ihop och torrkas til den hårdhet at åkera får et utseende som i företalet nämdes. (a). Infaller åter stark och långvarig torrka först om våren, så hårdnar den jämna och sammantryckta ytan til den fasthet, at alt arbete på den samma i det närmasste blifver omöjligt, hvaraf beklagligen exempel ej heller äro sällsynta. Man torde således med tåmligen goda skäl kunna påstå, at i de händelser, en svårbrukad jord, som nämligen på beskrifvet sätt låter sammanpacka sig, någon någon gång kan bringas til erforderlig lückerhet, det sådant mera händes af en slump lycka, än efter någon vår uträkning och omtanke.

Ogråset får ock under en sådan åkerns långre hvila rota sig djupare än at det med körning sedermera kan så noga utödas, at icke någon del åtminstone af dess rötter qvarblifva til nya upgroende skott, som snart qväfva den spådare brådden. Ifrån skörden tils såden hunnit uttröskas i rian, vinna ock ogråsen en gynnande fröredning, hvaraf händes, at hela såttet blifver besatt med deras frön, hvilka utan någon jordens rubbning oqvalda få gro, fåsta sina rötter, och

---

(a) Se Möllers Förfök til en Bonde Practica, pag. 15.

och om våren då åkern skall kóras allaredan för tiltagit i sin växt, ut den ej föllan liknar en grönskande lunda, väl til ymnigt bete för fåren öfver sommaren, men tillika med all möjlig oart vid dess tilredning för höstfådet.

Af de i jorden sig uppehållande skadeliga djur och kräk, torde en del ock denna tiden hafva undergått sin förvandling och finnas skickeliga til mångfaldig förökning af sit släkte, för hvilket framför någon annan de äfven utvälja den hemort, där de sjelfva utan all nöd och förföljelse blifvit frambragta; åtminstone hafva de flesta af denna ohyran genom den blidare vårluften vunnit en förnyad tillighet at undfly den fara, hvarmed de, en annan tid, möjligen af plogen kunnat hotas. Bottenfyran som under denna längre ligge tid ganska mycket tiltagit, får ock knappast tilräcklig tid at utdunsta eller vådras ifrån de upbragte jordklimparne, innan de medelst snedandet eller andra kórningen åter öfvertäckas och undångömmas för luftens åtgård, samt således blottställas för ny smitta, om våderleken ej är desto gynsamare för åkerredningen. Kan man då rimmeligen föreställa sig, at en upskuten åkerns kórning til längre tid i alla fall blifver den bästa och nogast uppfyller de ändamål som med den samma åsyftas?

§ 2.

Sedan vi nu i föregående §. beskrifvit de olägenheter, som man af en på tiden förhalad åkerbrytning

ning har at befara, så fordrar ock billigheten at vi öfvervåge de skäl, som vanligen anföras för den gamla seden at först om våren upbryta stubb åkern. Sant är väl det, at med den arbets method, som man ännu brukar, hinner såden nåpligen aftröskas eller bärgas ifrån åkern innom September månads slut, då gemenligen höstregnet inträffar och förhinder altarbete på åkern. Den eftersyn allmogen uti Carelen och Savolax lämnar ofs, visar dock tydligen, at sådes-tröskningen genom et väl förrättadt stackande, långt inpå vintern, ja i flere år, kan upskjutas; utan at såden tager minsta skada, eller arbetet i betydlig mån blifver vidlyftigare. Frågas då, om icke det vore större uträkning, at använda några dagsvårken til en sådan sådes stackning, än at blottställa sig för det öde, som möjligen af sentidigt trädande eller åkerjordens upbrytande kan inträffa, helst man tillika af säker erfarenhet vet, det såden under våta höstar alltid uti dem blir bättre vårdad och bevarad, än i våra vanliga små skylar, i hvilka, såsom snart genomblötte, såden ej fallan til en kånbar förlust uti sin godhet och sit värde går i grodd eller måltas.

Skulle man ock antaga Herr Kyrkoherden Mag. Georg Mathesii i åtskilliga afseenden nyttiga upgift, at afhugga endast axen til tröskning, (u) så blefve den

---

(a) Se Kongl. Wetensk. Acad. Saml. af rön, rörande Landtbruket. Tom. IV. pag. 363.

den samma ej så vidlöftig, som nu då hela Banden tröskas, och såden sostridigt äfven i så god tid bergad ifrån gårdet, at man ganska väl ännu om hösten skulle hinna upköra stubben.

Därigenom at åkerkörningen upskjutes til våren, få ock kreaturen et godt och fett bete på gårdet, det de annars skulle sakna, säger man vidare til försvar för det almåna antagna bruket. Uti föregående §. visades, huru ogräset til sådesväxtens skada tiltager när det obehindradt får fröa och rota sig; des upbetande af Boskapen skulle därför vid första påseendet tyckas blifva det kraftigaste medel at mota des befarade¹ så väl förökning som tilväxt. Men då Boskapen fällan får njuta detta betet för än i October månad, vid hvilken tid de fleste växter vanligen allaredan lämnat sina fröen, så förekommer ingalunda betandet den tilökning af ogrås i åkern, som dessa nya fröen någonsin förmå frambringa. Rötterna af det i åkern befintliga ogräset lida icke heller synnerligen af den sena betningen, ty under de kallare årstiderna, då födan för växterne blifver knapp, vet man at den samma efter naturens föreskrift förnämligast användes til nya skott vid rötterna (a), hvilka i den mån tyckas böra förökas och vinna styrka, som stjälk och blad af kreaturen upåttas, och ej mera dela med dem något af näringen.

B

Kån-

(a) Se BERGMANS *Physiska Beskrifning öfver Jordklotet*.
2. Upl. lednare Bandet sid. 416.

Känner man tillika, hvad nyttig gödning åkern skulle vunnit, om ogråset blifvit nedplögt i mulden at förrutna, så torde man ej utan all anledning kunna påstå, Boskapens sena betande mera skada än gagna åkern. Den styrka och fetma kreaturen understundom vinna af åkerbetet ersätter rikeligen, säger man, denna förmenta förlust; men är denna ntvåg den enda ste at göda sin Boskap? Uti vål och med omtanke inrättade bagar, som alltid lämna dem tilräckligt bete, får Boskapen ostridigt säkrare både fetma och styrka, än då de ifrån et magert, som efter vår antagna hushålls method nog ofta sker, genast släppas til detta mäktiga betet på åkern; helst man vet, at dylika hastiga omväxlingar ej sällan genom påföljande utföter och andra sjukdomar blifva ganska vådeliga för deras lif och hålsa. Åkerninge ock då begagna sig af den must och gödning, som naturen til befordran af dess fruktbarhet med alt skäl tyckes hafva dem samma åmnadt. Huru förderfvas icke diken i åkern af kreaturens tramp? Huru ökas icke bottenfyran i spåren efter kreaturen på en upblött åkerjord? at förtiga flera andra olägenheter, som endast ifrån Boskapens sena betande på stubbåkern kunna hänledas, och til följe där af afråda hvarje omhugsam Landtman at vidtaga denna hushållning, hvarken med sin Boskap eller åker.

Hvad den utlakning beträffar, som åkern til sin styrka säges lida, då den ligger upkörd under vintern, så torde

torde den finnas mera befarad af inbilningen, än grundad i sjelfva naturen. All erfarenhet visar, det en jord, ju mera den blifver blottad för luftens verkningar, ju mera vinner och tiltager den uti sin fruktbarhet. Jord upkastad utur diken, gropar och annorstådes ifrån, där den tilförene varit undangömd för luften, är aldrig tjenlig at båra och nära växter, innan den någon tid förut legat i hög utfatt för luften, då ock af denne hög, den jord, som närmast ligger under ytan, allmänt erkännes vara den bördigaste. Skulle nu regnet om hösten, kålan om vintern och dess uptinande under floden af vår vattnet verkligen utmagra jorden, så borde en dylik jordhög, som i anseende til sin skapnad långt mera, än åkern gynnar utlakningen, i högsta måtto träffas utlakad och tömd på all näring för växter, hvilket af erfarenheten dock fulleligen nekas. Sättet at goda åkern genom *Pisë*, som så högeligen af utlåningar berömmes, (a) vederlägger åfven, med all möjlig öfvertygelse, teorien om jordens utlakning och försvagande til sin fruktbarhet genom regn och våta. Detta *Pisë* sker på följande sätt: Man uthållkar en stubbe til likhet af en vanlig mjölk kärna utan botten, eller en ihålig cylinder utaf 2 til 3 kimmer af 2:ne fots högd och 18 tums Diameter. Desse kimmer hållas ihop,

B 2

i

(a) Se *Practischer Lehrbegriff der Baukunst*, auf dem Lande von einer Künstler-gesellschaft. 4:ter Abtheilung. p. 78 och följande.

i stället för vanliga band, endast med rep, för att kunna så mycket snarare låsfas sedan arbetet blir färdigt. Denna Cylinder fylles på åkern med hvad slags jord man kan få, hvilken sammanpackas däruti till den hårdhet, att den håller sin Cylinder form, äfven sedan kimmarne låsfas. Dyliga jord-cylindrar upslättas på så många ställen och så tätt som man tycker åkern behöfva gödning och lemnas sedan att af vintern sönderkrossas och uparbetas, tills de med lätthet kunna jämt utbredas. Vatnet upblöter dem, vatnet uplöser dem, om derföre en jord någonsin skall kunna genom skölgnings utlakas och beröfvas närande ämnen för växter, så borde visst dessa jordklimpar gå i mistning af dem; men tvärtom de meddela och föröka dem hos en jord, som på långt när ej varit utstald för så våldsamma verkningar af vatnet, som dessa. Skulle ock möjligen någon för växterne gagnelig näring kunna af vattnet ifrån åkerjorden utlakas, hvilket vi efter vår närvarande kunskap, ännu ej med fullkomlig visshet våga så aldeles bestrida, hellst vattnet som ifrån den afrinner, alltid finnes grumligt och upblandadt med främmande partiklar; så har man ändock af de redan anförda exempel på luftens förmåga att befördra jordens fruktbarhet, den säkraste anledning att tro, det, om ock något mera ifrån den upkörden jorden skulle af höst och vår vatnen bortföras, denna ringa förlust dock af luften rikeligen blifver ersatt, som alltid lättare kan framtränga och följaktligen i samma mån blifva mera välgörande uti en

en lösare jord, än i en tilpackad, hvilken af dem samma knappast kan annat än blott på ytan vidröras. Det, som ock af vatnet fränskiljes och medföres, visar åtminstone i gröpper och dälder på åkerregarne icke den nytta man af de kringliggande högre ställens utlakning, efter en sådan theorie med alt skål borde vänta; de finnas tvärtom alltid bäraden svagaste och ullaaste såd. Detta verkar fåger män, bottenfyran, hvilket icke heller kan nekas; men borde icke då det ymnigare och väl arbetade födoämnet, som enligt allmänna tankan nödvändigt skulle til dem flutit, i den mån hafva förbättrade bottenfyrens oart, at växterne uti dessa dälder, åtminstone ägde lika träfnad med dem, som växa på de närmast kringliggande högderne, och för hvilka näringen blifvit beröfvad. Korteligen: intet exempel kan anföras, som fullkomligen förmår bevisa, det en för vintern upkörd åkerjord blifvit genom utlakning på närings ämnen för växter mera utmagrad, än den, som blifvit lemnad orörd at på möjligaste sätt om vintern til sin tåthet och seghet sammanpackas. De få, som tilåfventyrs kunna uppgifvas af en genom höstplögnen förderfvad åkerjord, torde snarare finna orsaken til denna händelse uti helt annat, än i en igenom vatnet af åkern uplöst och bortförd för växter tjenande, men sålunda undantagen näring. Åtminstone tilstyrkes, efter en lycklig i flere tider vunnit erfarenhet, åkerns upbrytning om hösten af våre pålitligaste Auctorer i Landthushållningen såsom den

förmånligaste.(a) På några orter här i Landet såsom i Savolax, har den ock blifvit vidtagen samt fortsättes med så kraftig öfvertygelse om dess företråde, at densamma aldrig utan en tvingande nödvändighet uraktlåtes eller upskjutes.(b).

§. 3.

Til de i 2:dra §. allaredan nämnde förmåner, hvilka efter naturens vanliga Hushållning alltid och med säkerhet genom stubb åkerns tidigare upbrytning, såsom om hösten vinnas, få vi ännu tillägga, at dragterne denna tiden på året äro vid sin bästa styrka, hvarföre ock plögnen nu med den möjligaste drift och noggrannhet kan förrättas. Den som någon gång sedt med hvad möda och besvär plögnen om våren

---

(a) Se Bar. Brauners arbeten, Herrar Munthes och Möllers belönta Förfök til en Bonda Practika, med de fleste nyare autorers landtbruket rörande afhandlingar.

(b) Enligt de uplysningar Herr Kyrkoherden i Wijtsaari Magister Johan Boxström benågit tackts meddela mig, skall stubbåkern uti *Rautalambi*, *Saarijervi*, *Wijtsaari* och *Laukas* socknar allmänt om Hösten upbrytas, och åkerns afkastning hos dem vanligen stiga emellan 12:te och 15:de korret efter utfädet. Ganska sällan och då äfven föga betydligt, skola deras bräddåkrar lida något af mask, hvilket är så mycket besynnerligare som alt dikande i åker snart sagt är för dem okänt, och jorden fölgackteligen allmännare därstädes måste finnas våt och fuktig til ej ringa trefnad åtminstone för Slemmasken.

ren sker, så väl för den som styr, som för den som drager plogen, medgifver lättligen at denna omskändighet vist förtjenar all upmärksamhet. Dragarena med full god styrka gå jämt och stadigt, utan at af alla motstånd och hinder drifvas at til höger eller vänster försöka, hwarelt drägten kan finnas lättare, hvarigenom gemenligen de magtlöse och svaga om vartiden vålla de krokige fårarne, hvilka sedan med sina mellanbalkar göra bruket för hela sommarens svårt och til sådet föga dugligt. Et åkerfält, på hvilket den svage dragaren innan han kan få det upbrutet, behöfver flera gånger och det til längre tid stadna och pusta, för at hämta krafter, uparbetas alltid på kortare tid med en dragare, som ännu äger sin sommar styrka, och det utan at hos plogkarlen orsaka det missnöje och den ledsnad, som ej sällan hos honom utbrister emot det svaga kreaturet uti ursinniga hugg och slag, som för alltid kunna betaga honom ytterligare gagn och bruk af det samma. I förhållande af alfvens beskaffenhet, kan ock åkern nu til första djuplek upbrytas. Dragarena åga, som sagt är, den mesta styrcka hårtil, jorden är ock mindre sammanpackad, och den upbragte alfven beredes af vintern til närmaste likhet med matjorden.

(a). Huru betydande denna förmån blifver för åkerbrukaren, inser den bäst, som känner at åkerjorden i samma mån försvagas, som matmyllan aftager, hvilket

---

[(a) Se Eric Möllers försök til en Bonde Practika, p. 23.

ket åter efter hvarje sådes bergning nödvändigt, enligt naturens kända lagar, bör ske, och ej kan, om man undantager denna utvåg, på annat fått än med ett besvärligt och ofta ganska kostsamtt gôdande erfåttas. En åkerjord, som vid vanligt bruk, åfven med de bästa åkerredskap svårligen kan bringas til nödig lûckerhet, blifver om den upbrytes för vintern af dess frost och omväxlande lenvåder så uparbetad, at den sedermera med fåga besvår och otrolig besparing af dagsverken kan redas.(a) Denna vinterns vålgörande verkan uppå en dylik jord ser man tydligen, om en tegelsten, hviken nödvändigt måste åga den största tåt- och hårdhet någon jord kan vinna, ehuru torkad och hårdnad den ock måtte vara, allenast den ej blifvit bränd, öfver vintern under bar himmel utstålles för luftens åtgård; då den samma om våren altid skal finnas så mörad och vittrad, at den ej mera kan handteras med händerna utan at sönderfalla.

Sedanåkern om hösten blifvit upkörd, brådskar icke heller den andra kórningen eller inedandet så mycket om våren. Jorden är en gång uprörd, man behöfver ej frukta, oakadt ock en mindre gynnande våderlek någon längre tid skulle fortfara, at den icke åndock skall kunna tilbórligen redas; ty en eller högst tvåne dagars uppehålls våder blir tilräckligt at uptorka en sådan jord til bruk, om ock regnet varat i flera

vec-

(a) Ifr. MUNTHES Förlök til en Bonde Practika. pag. 177.

veckor; och uti torka åter, kan denna jord, hös hvilken segheten om vintern blifvit förstörd aldrig få hårdna, at icke hon med måttligt arbete kan sönderdelas. Wårådet får derföre utan allt bekymmer om trådes åkerns plögning, med fulkomligaste besked, för-rättas, nödiga hågnader upföras, diken gråfvas, och allt annat nödigt samt ousmgångeligt vår -arbete med erforderlig omtanke besfridas, utan at man såttes i det tvångsmål, at endast tänka på huru arbetet hastigast kan blifva gjordt, med uraktlåtande af det som tid och omständigheter för hvarje slags arbete särskildt åska. Betraktar man det bekymmer våra Landtmän nog ofta finna sig uti, med åkerns kórning om våren och deras mångfaldiga andra arbeten som samma tid infalla, så kan man ej nog värdera den lättning de uti det samma genom ofta nämnde höstplögning kunna vinna. Det är derföre med största skål, som vår i Landt hushållningen så högt förtjenta Baron BRAUNER vid öfvervågandet af allt detta, säger: „Den som engång „har försökt, at lägga sit trådes- eller stubb-gårde i „vinterfår om hösten, underlåter såkert icke at där- „med fortfara. Det lindrar vårbruket obefkrifligen, „och reder jorden för hela året., (a)

§ 4.

Deffa nu beskrefna förmåner af åkerns kórning om hösten får man dock ej vänta vid all slags åkerjord.

C

År

(a) Se dels Tankar om Åker och Ång pag. 13.

Är jorden til sin naturfälös, svampig och söga sammanhängande, at hon ej kan lämna våra sådes arter den stadga, de til sin tilväxt och trefnad äska, så finner ju en och hvar tydligen, at des öppande och blottställande för vintern ej annat kan än i högsta måtto blifva skadlig. Det svaga och ringa sammanbindande ämnet, som uti des delar möjligen förut kunnat finnas, måste ju nödvändigt af vinterns vanliga värkningar mer och mer då förstöras och jorden i samma mån blifva mer och mer oskicklig, så väl at bära som nära växter. Et någon gång mindre öfverlagt försök med höstplöging på en dylik jord, har ock utan all tvifvel lagt grunden til det misstroende, man i allmänhet och utan affecnde på särskildta jordarters natur och lynne för den samma hyser. Och då man ej kände någon annan orsak til växternas vantrefnad, än brist på näring, så blef ingen slutsats naturligare, än at vattnet uti en upbruten jord kunde lättare framtränga sig och där uplösa samt sedermera med sig bortföra den näring, som för växterna i samma jord kunde träffas, då den likväl närmast bort finnas uti jordens ökade löshet, som nu mera ej kunde lämna det fäste för växterna, som de til sin trefnad nödvändigt behöfde. Men då en så lös åkerjord hos oss är mindre allmän och under vårt luftstreck aldrig kan blifva lönande, om den ej med tillblandningar bringas til nödig tätthet och stadga, så torde man utan misstag kunna påstå, det åkerjordens upbrytning om hösten blifver åtminstone å de flesta åkrar här i Landet, den säkraste utväg

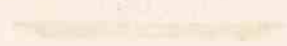

stevåg, hvarmed de kunna bringas til et godt och önskadtt bruk för utfädet, samt i möjligaste måtto hållas rena för ogräs och torde hånda i betydlig mån äfven befrias från den ohyra man å dem befarar.

23

which, however, does not prevent it from being one of the most important of the world's great cities. It is a city of the future, and its future is bright. It is a city of the future, and its future is bright. It is a city of the future, and its future is bright.

67